

Colorado, USA:

Goda tider för marijuanaindustrin

Tad Bowler före detta kock, och Tim Cullen före detta biologilärare är två av Colorados nya framgångsrika marijuana företagare. Utvecklingsmöjligheterna att sälja marijuana produkter tycks vara oändliga efter legaliseringen.

Text: Pelle Olsson (publicerat i Narkotikafrågan nr 1, 2015)

Thomas "Tad" Bowler hämtar mig på hotellet i Denver med sin stadsjeep Porsche Cayenne. Vi ska tillbringa hela dagen tillsammans och stämningen i bilen blir snart irriterad. Antagligen ångrar han så småningom sitt erbjudande att visa den svenske journalisten runt på sina företag. Han tror inte att jag kommer att göra ett bra journalistiskt jobb eftersom jag är alldeles för dåligt informerad om cannabis.

Tad är 44 och en av två delägare i Rocky Road Remedies, ett av många marijuana företag i Colorado som uppstått efter kommersialiseringen av medicinsk marijuana 2009 och legaliseringen 2014. Han var tidigare kock på förstklassiga restauranger och var inte alls engagerad i cannabisdebatten. Inte heller var han någon stor marijuana konsument, men han hade börjat lessna på köksjobbet. Alla hans bekanta hade bildat familjer. Ungkarlen Tad ville prova något nytt. Han tog anställning på ett nyöppnat marijuana center och lärde sig hur man odlar plantorna. Ägaren blev sjuk och Tad tog över affärerna som går bättre och bättre.

Det handlar om frihet

Inom kort kommer Rocky Road Remedies att omfatta två stora marijuana odlingar, två affärer som säljer medicinsk marijuana i Colorado Springs och en mycket flott butik som säljer helt legal, "recreational" marijuana nära vintersportorterna Vail och Beaver Creek där alpina VM arrangeras i februari 2015. Tads företag kommer vid det laget att ha omkring 100 anställda.

– Du fattar vad legaliseringen i Colorado handlar om, va? säger han. Det handlar inte om marijuana i sig. Det handlar om frihet, det handlar om att folk ska få göra det de väljer att göra. Vi erbjuder ett personligt val. Jag talar inte om för folk hur mycket du ska röka, eller att de som inte röker ska göra det.

Egentligen hade jag inte tänkt diskutera så mycket, bara lyssna, men jag kan inte låta bli att ställa en motfråga om den massiva marknadsföring jag sett i tidningarna.

– Vi annonserar inte särskilt mycket, säger Tad. Vi är mer för att hålla hög kvalitet så att det sprider sig den vägen. Det är helt fel, en konspiration, att marijuana industrin vill att folk ska röka mer.

– Om du har en annan vara att sälja, säg skor eller smarta telefoner, då vill du väl sälja så många som möjligt?

– Det här är inte smarta telefoner eller skor, okej! Det är marijuana, en mycket hårt reglerad industri.

– Alla industrier är reglerade.

– De är inte alls lika reglerade som vår! Vi har väldigt strikta regler. Vi går inte ut och marknadsför till barn. Vi diskuterar det där med dålig reklam och uppmuntrar inte marijuana användning. Vi ökar valmöjligheten att få använda det om man vill. Och det är ett alternativ för vissa personer att ta marijuana istället för mediciner som inte fungerar. Återigen: det är ett personligt val.

Efter en timme på motorvägen söderut från Denver kommer vi till Colorado Springs och går in på Rocky Road North, en av Colorados cirka 500 marijuana dispensärer. Jag måste först signera en lista som ska kontrasigneras när jag går ut. Otaliga är de delstatliga regler som kringgärdar denna verksamhet.

Alla jag möter är vänliga och informativa. Tre, fyra personal, budtenders, står bakom en lång affärsdisk och visar kunderna vad de har att erbjuda. Förutom en mängd olika sorters marijuana i glasburkar, säljs choklad, karameller, tuggummi och kakor. Bakom ryggen på försäljarna står ett kylskåp med drycker. De flesta varor innehåller höga halter av den rusgivande substansen THC. Vissa produkter har hög halt CBD, cannabidiol, som inte är rusgivande, och låg halt THC, som dock aldrig understiger 2-3 procent. En liten chokladkaka på 42 gram innehåller till exempel 180 mg THC, vilket motsvarar 18 normaldoser för en nybörjare. För en vanekonsument är normaldosen enligt Tad 25-50 mg THC. Det här är alltså ett slags apotek som bara säljer en enda medicin och där personalen saknar medicinsk utbildning. Budtenders anställs utifrån sin sociala kompetens och erfarenhet av cannabis.

Tad påpekar att det de säljer är en ogiftig drog – den är inte dödlig – och inte är särskilt beroendeframkallande. Marijuana har varit en del kulturen hos olika amerikanska folkslag i hundratals år. Han gillar inte min invändning att den drog som säljs av Rocky Road är tio gånger starkare än då den eventuellt tillhörde "kulturen".

Särskilt förargad blir han över mitt påpekande att varken amerikanska läkemedelsverket, FDA eller någon amerikansk läkarorganisation accepterar marijuana som medicin. Det finns ingen forskning som visar att marijuanan är ett lämpligt läkemedel.

– Nej därför att den federala regeringen och NIDA (National Institute on Drug Addiction) hindrar all forskning. Massvis med människor använder marijuana som medicin och säger att det fungerar för dem.

– Det finns andra ställen än USA där det bedrivs cannabisforskning. I Europa ...

– Vi är inte i Europa nu. Du skriver en historia hur det är här.

Tusenwattslampor

Han släpper in mig genom en bakdörr. Ny lista signeras. Härinne arbetar ytterligare ett tiotal personer med odling. Cirka 600 plantor växer en och en i krukor i två stängda lokaler där bevattning, fläktar och ljus – i form av tusenwattslampor – noga regleras för att få maximal skörd 5-6 gånger per år. Att odla utomhus är inget alternativ för dagens professionella marijuananaproducenter.

Vid ett bord sitter tre personer med gummihandskar på händerna och en stor hög torkade plantor framför sig. Med hjälp av saxar och avbitare rensar de marijuanan. Stjälkarna slängs, bladen processas i laboratoriet och budsens, blomknopparna används för rökning. Allting vägs och registreras. För att förhindra läckage är alla plantor försedda med en streckkod som följer växten under hela produktionskedjan.

Längst in i lokalerna finns ett laboratorium – ny lista signeras. Där framställer man koncentrat med upp till 90 procent THC i olika apparater. Koncentratet används i ätbar form eller till vaporizers och e-cigaretter.

Ekologisk marijuana

Vi åker vidare söderut, förbi staden Pueblo där Rocky Road håller på att bygga en ny jätteanläggning för odling: 6000 plantor som kommer att ge omkring 2,7 ton marijuana per år. Tillsammans med de två andra mindre odlingarna kommer företaget ha en årsomsättning på 12 miljoner dollar. Ett trettiotal personer kommer att arbeta här när allting är klart om några månader. Ett intensivt byggnadsarbete pågår både utanför och inne i byggnaden. Det ser ut som vilken byggarbetsplats som helst.

Tad berättar, inte utan stolthet – men också med en viss trötthet - vad som krävs för innan han kan sätta upp sådan här verksamhet.

– Jag kontrakterar civilingenjörer, elektriker, byggnadsarbetare, arkitekter, fastighetsmäklare, konsulter, advokater, hortonomer... och all utrustning vi har köpt och alla rekryteringar vi gjort av de som ska jobba här. Vi anlitar underleverantörer som sköter allt byggande, men för dem som jag anställer betalar jag alla inkomstskatter och försäkringar. Allt vi tjänar återinvesterar vi. Allt stannar inom USA. Vi exporterar ingenting, inte ens till andra stater. Och sen betalar vi skatt för den marijuana vi säljer!

Jag frågar om Colorado med sina 5 miljoner invånare räcker som marknad för all denna expansion, varav de flesta än så länge inte använder alls och att ungdomar under 21 år inte kan köpa legalt om de saknar intyg för medicinsk marijuana.

– Turister, säger Tad. Vi hade den bästa turistsäsongen någonsin förra året. Colorado har den snabbast växande ekonomin i hela USA. Marijuanaindustrin är en orsak, gas och olja en annan. Tillsammans skapar vi nya jobb.

I ett provisoriskt inrett kontor sitter hortonomen Ryan och en arkitekt och diskuterar en ritning. Bakom dem står en white board-tavla där de skissat upp ett flödesschema för hela processen.

Ryan har aldrig befattat sig med marijuana tidigare. Han är en ung välutbildad företagare som äger en handelsträdgård med många anställda där han odlar ekologisk frukt och grönsaker. Genom kontakten med Tad har han upptäckt nya möjligheter att utveckla sina specialkunskaper. Ryan tror att ekologisk marijuana kan vara en bra affärsidé för Tad.

Jag frågar hur den stora användningen av el som går åt för att odla marijuana går ihop med miljövänlighet. Nyss har jag tagit ett foto på Tad framför flera lastpallar fulla med tusenwattslampor importerade från Holland. Ryan kan dock upplysa om att det inte finns några regler om elanvändning för ekologisk odling. Det handlar om att odla giftfritt och så ska det bli i den nya anläggningen. Det kräver dyrare investeringar, bland annat för att hindra skadedjur från att komma in i byggnaden. Den merkostnaden kan löna sig i längden.

Tad och jag lämnar fabriksbygget och åker mot Pueblo för att äta. Vi är båda hungriga och retliga, men har trots allt blivit lite mer bekanta. Jag är tacksam över han gett mig sådan inblick i en marijuana-företagares vedermödor. Han erkänner att han känner sig stressad över allt som måste ordnas. Han är tvungen att arbeta jämt och har inte haft semester på flera år.

– Hade jag vetat hur mycket slit som låg framför mig, alla pengar jag satsat och allt krångel, hade jag nog inte kastat mig in den här branschen, säger han.

Jag frågar varför han måste bygga nytt hela tiden. Kan han inte stanna där han är med bara en eller två butiker?

– Det är inte så kapitalismen fungerar, säger han. Titta dig omkring här, alla lagerhus och stora depåer. Alla nybyggen. Om du är ett litet bolag är du inte attraktiv. Även om du har en skoaffär eller vad som helst, måste du växa som företag annars är du död. Ingen vill investera i ett företag som inte har tillväxt. Det är därför små företag pressas att bli mindre och mindre. Sådan är verkligheten. Du måste kunna tävla annars äts du upp och du är ute ur leken.

Under de två timmarna på vägen tillbaka till Denver, fortsätter vi diskussionen om marijuana. Vi är inte överens om någonting alls. Jag talar om skadeverkningar och hur många som söker vård. Tad berättar istället hur många som fått sina liv förstörda av förbudet; de har förlorat sina jobb eller hamnat i fångelse. Nästan alla familjer har någon som drabbats.

Det som gör Tad särskilt upprörd är när jag säger att man inte kan ha för mycket frihet i ett samhälle. Folk kan inte få göra som de vill i alla avseenden. Därför behövs lagar och regler. Frihet är ett heligt begrepp för Tad. Hela det amerikanska samhället bygger på individens fria val. Han utvecklar det senare i en mailväxling. "När folk berövas möjligheten att göra sina egna personliga val i livet, vad återstår då? Inga framsteg, ingen vilja att vara kreativ, en stenåldersideologi som leder till en blockerad ekonomi."

Strax innan vi skils åt i Denver frågar han hur min uppväxt var. Han behöver en förklaring hur mina underliga idéer har kunnat uppstå.

– Du kom hit med förutfattade meningar, säger han. Det är inte riktig journalistik du bedriver

– Man kan inte låta bli att hysa vissa åsikter när man har arbetat så länge med en fråga.

– Över hundra tusen personer här har fått medicinsk marijuana under fyra år och över två miljoner Coloradobor har rökt marijuana. Var är problemen?

Jag upprepar det jag redan sagt om vad vetenskapen kommit fram till om cannabisskador och hur många som måste genomgå behandling.

– Problemen med cannabis beror på bakomliggande orsaker. Ni förbudsivrare för över era åsikter på de som vill använda. Det är ett förtryck. Det är fundamentalt fel.

Colorado Harvest Company

Inför nästa studiebesök i marijuanaindustrin bestämmer jag mig för att undvika konfrontation. Det känns olustigt att bli ovän med den i grunden sympatiske Tad Bowler som offrat en hel dag för min skull.

Tim Cullen är också en trevlig och öppenhyrtig person. Han är 42, är gift och har en liten son. Vi träffas strax innan öppningsdags i hans marijuanaaffär Colorado Harvest Company i södra Denver. Precis som för Tad Bowler håller hans företag på att växa. Tillsammans med sin affärspartner äger Tim två butiker i Denver och två nya har fått licens och ska snart invigas. Till våren 2015 öppnas ytterligare en i grannstaden Aurora. Då kommer Colorado Harvest Company att ha 90 -100 anställda.

Inte heller Tim har något bakgrund som marijuanafantast.

– Colorado har alltid varit ett liberalt ställe, så jag har definitivt provat att röka marijuana. Det är mer avspänt än alkohol. Ingen baksmla. Jag kunde använda marijuana på kvällen utan att känna mig hängig i skolan dagen efter. Jag var väldigt flitigt som student, och var inte alltför djupt inne i att röka. Jag skolkade aldrig.

Tim utbildade sig till lärare och har arbetat som gymnasielärare i biologi i tio år. 2004 drabbades han av tarmsjukdomen Crohns sjukdom och tar sedan dess en liten dos ätbar marijuana varje kväll tillsammans med sina utskrivna läkemedel. Medicinsk marijuana blev tillåtet i Colorado år 2000.

– Jag har inte haft ett skov av sjukdomen på tre år. Jag vet inte om det beror på cannabis, men jag ändrar inte medicineringen eftersom det fungerar bra.

Det här ledde till att Tim började odla själv. Han tyckte det skulle bli intressant rent vetenskapligt. Biologi var ju hans specialintresse. De plantor han drev upp visade sig hålla hög kvalitet.

– 2009 noterade jag att det öppnades marijuanadispensärer runt om i stan. Innan dess fanns det nästan inga. Det stod inget om det i tidningarna. De annonserade inte och hade inga skyltar. Jag pratade med några olika ägare och tänkte att det var möjligt att odla i större skala åt dem. Sedan letade jag efter en lämplig byggnad och fann den här.

Så småningom slutade han sitt lärarjobb och blev marijuanaodlare på heltid. För ett och ett halvt år sedan öppnade han en affär i samma lokal som odlingen. Här säljs både medicinsk marijuana och för nöjeskonsumtion. De ätbara och drickbara varianterna utgör omkring en fjärdedel försäljningen.

– Det är väldigt mycket papper att fylla i och redovisa. Både staden och delstaten vill veta allt om min personliga bakgrund. Det är lika krångligt som om jag skulle öppna ett kasino, säger han och skrattar.

Nu har han slagit sig ihop med en affärspartner och affärerna går bara bättre och bättre. Förutom de fem butikerna med tillhörande odlingar har Tims affärspartner ett laboratorium som framställer nya marijuanasorter och koncentrat av THC att använda till ätbara produkter. Dessutom har Tim konstruerat ett smidig vaporizer-penna, en slags e-cigarett - att röka hascholja i. Den är licensierad för försäljning i ett halvdussin delstater och kanske snart i Kanada.

– Bollen rullar framåt, säger Tim Cullen. Och Colorado går i bräschen. Det har inte varit så kontroversiellt med legaliseringen som många har befarat. Det har gått relativt smidigt att införa det här. Vi drar ju in massor med dollar i skatter.

Utvecklingsmöjligheterna att sprida marijuana i samhället tycks vara oändliga i och med legaliseringen.